

Міністерство освіти і науки України  
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського  
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту (№ 602)

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Гарант освітньої програми  
  
(підпис) В.Г. Ковальчук  
(ініціали та прізвище)  
«28» серпня 2021 р.

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**  
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування  
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування  
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Управління та адміністрування регіональних економічних систем»  
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.


Розробник: Вартанян В.М., д.т.н., професор каф. 602  
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

  
(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри менеджменту  
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.т.н., проф.  
(науковий ступінь і вчене звання)

  
(підпис)

І.О. Романенков  
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

студентка групи 695-ПУ

  
(підпис)

О.В. Криворотова  
(ініціали та прізвище)

## 1. Загальна інформація про викладача



**ВАРТАНЯН Василь Михайлович**

**Посада:** професор

**Вчений ступінь:** доктор технічних наук

**Розробив та викладає дисципліни:** „Інформаційні системи та технології підприємств”, „Комп’ютерні інформаційні системи”, “Стратегічне управління”. Займається постійною актуалізацією та науковим наповнення змісту дисциплін «Методологія і організація наукових досліджень», «Стратегія підприємства», «Моделювання і прогнозування економічних процесів і явищ».

**Бере участь у науково-дослідній роботі** «Розробка наукових основ та методів формування техніко-економічних показників щодо оцінювання ефективності організаційних систем та проектів в умовах невизначеності», є фахівцем в галузі інформаційних технологій і систем, а також систем і процесів управління. Кількість опублікованих праць – більш ніж 300, в тому числі статі в журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, одноосібні/колективні монографії - 11, підручники та навчальні посібники - 32, патентоздатні й інші об’єкти інтелектуальної власності - 10.

**Тел.:** (057) 788-46-02; 095 618 2813

**E-mail:** vartanuan\_vm@ukr.net

**Робоче місце:** 405 ім.

## 2. Опис навчальної дисципліни

**Семестр, в якому викладається дисципліна – 1**

**Обсяг дисципліни: 4 кредитів ЄКТС/120 годин, у тому числі аудиторних – 40 год., самостійної роботи здобувачів – 80 год.**

**Форма здобуття освіти – денна/заочна**

**Дисципліна обов’язкова**

**Види навчальної діяльності – лекції, семінарські (практичні)**

**Види контролю** – модульний контроль, залік

**Мова викладання** – українська

**Пререквізити** – Економічний та фінансовий аналіз, економіка, фінанси, статистика

**Кореквізити** – сучасна економічна теорія, математико-статистичні методи економічних досліджень, соціально-економічна діагностика діяльності підприємства в умовах глобалізації.

### **3. Мета та завдання навчальної дисципліни**

**Мета:** формування знань про принципи й етапи проведення наукового дослідження, опрацювання результатів наукових досліджень, правила складання звіту про наукову роботу, його структуру і зміст; правила оформлення магістерських робіт.

**Завдання:** освоєння теоретичного матеріалу (підручників, монографій, статей тощо) та розгляд і вирішення практичних задач, що виникають під час наукової діяльності.

**Компетентності, які набуваються:**

**Загальні:**

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність розробляти та управляти проектами.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

**та фахові :**

- Здатність організувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

- Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

- Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

- Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

- Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

### **Очікувані результати навчання:**

– Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

– Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

## **4. Зміст навчальної дисципліни**

### **Модуль 1**

#### **Змістовний модуль №1**

«Методи наукових досліджень. Вибір напрямку наукового дослідництва та етапи науково-дослідницької роботи»

***ТЕМА 1. Вступ до навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень».***

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 13 години.*

Види творчої діяльності студентів. Предмет вивчення і задачі дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень студентів». *Основи наукових досліджень. Класифікація наук.* Основні прогресивні вади сучасної науки. Рациональний режим труда наукового працівника. Перетворення науки в безпосередню продуктивну силу. її вплив на розвиток суспільства, суспільного виробництва, культури і мистецтва. Класифікація наук, їх спеціалізація і дріблення. Відмирання старих і народження нових наук. Підсилення контактів, взаємодія і взаємопроникливість наук і наукових дисциплін. Стихи наук і відповідні дослідження. Практичне значення класифікації наук.

***ТЕМА 2. Методи наукових досліджень. Вибір напрямку наукового дослідництва та етапи науково-дослідницької роботи.***

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 14 години.*

Ціль наукового дослідництва .Види наукових дослідницьтв. Фундаментальні, прикладні дослідництва, пошукові, розробки. Вибір теми для

наукових дослідницьких. Наукові напрoвлення. Наукові питання. Етапи науково-дослідницької роботи. Оцінка економічної ефективності наукової теми.

### **ТЕМА 3. Зміст наукової роботи студентів магістрантів.**

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 13 години.*

Оформлення результатів дослідження. Робота над рукописом наукового труда, доповіді і повідомлення. Вимоги до літературного оформлення, композиція, архітектоніка. Конструктивно-синтетичний і критико-аналітичний види науково-літературної діяльності. Остаточне виправлення, бібліографія, посилання та інше. Календарні строки написання. Редагування, критика і обговорення. Рецензування. Оформлення науково-технічних звітів і дисертаційних робіт. Методика впровадження НДР на Україні. Спільна робота спеціалістів підприємств, наукових закладів і вузів.

### **Модульний контроль 1**

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
  - *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
  - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
  - *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- Підготовка до модульного контролю.

### **Змістовний модуль №2**

#### **«Наукові проблеми та обґрунтування теми дослідження. Основи методології НДР»**

### **ТЕМА 4. Наукові методи в дослідженні.**

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

*Обсяг самостійної роботи здобувачів: 13 години*

Основні поняття математичної статистики. Оцінка взаємного впливу факторів. Кореляція. Регресивний аналіз. Пошукові дослідження. їх оптимальне число. Основні дослідження. Схема визначення кількості взаємозв'язаних основних дослідів. Багатофакторний експеримент. Основні і другорядні фактори. Браковані дослідження. Узагальнення і обробка експериментальних даних. Обміркування одержаних результатів з позиції відповідності поставлених завдань. Інтуїція, переростання гіпотези в теорію.

- **ТЕМА 5. Наукові проблеми та обґрунтування теми дослідження.**
  - *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
  - *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
  - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 13 години*

Основи методології НДР. Методика НДР. Загальна і окрема (поодинокі) методика теоретичних і експериментальних робіт. Дослідження і етапи його використання. Ідея. Вибір теми дослідження, яка відрізняється актуальністю, новизною і практичною значущістю. її зв'язок з задачами конкретного виробництва, науковими напрямками кафедр, проблемних і галузевих лабораторій. Роль наукового керівника в виборі теми самостійної роботи. Установлення об'єму і змісту робіт по темі в залежності від моти і задач дослідження.

**ТЕМА 6. Методика роботи над літературними джерелами.**

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
  - *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
  - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 14 години*

Первинний огляд літератури, ознайомлення з анотацією, введенням, змістом, укладенням. Конспектування, вибіркоче вивчення, складанням анотованих карток, тематичних оглядів, рефератів. Виписки, цитати, цифрові дані. Посилання на літературне джерело. Підбір, вивчення літератури, практичного матеріалу.

**Модульний контроль 2**

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
  - *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- Підготовка до модульного контролю.

**Індивідуальне завдання:** РК «Прогнозування економічних показників виробничих процесів машинобудівного підприємства на прикладі підприємства

**5. Індивідуальні завдання**

Виконання розрахункової роботи за тематикою, затвердженою на засіданні кафедри 602: «Прогнозування економічних показників виробничих процесів машинобудівного підприємства на прикладі підприємства»

## 6. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.); наочні (ілюстрування, демонстрування) та практичні (практичні роботи, індивідуальне опитування, тестування).

## 7. Методи контролю

Контроль і оцінювання якості набутих знань, умінь та практичних навичок студентів має системний характер, базується на принципі наскрізного контролю, який дозволяє забезпечити взаємозв'язок між усіма видами навчального процесу: лекції, практичні заняття, самостійна та індивідуальна робота студента, поточний контроль, залік. Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів підсумкового контролю у вигляді письмового іспиту.

## 8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

### Розподіл балів, (кількісні критерії оцінювання).

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)		Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<b>Змістовний модуль 1</b>				
Активність під час аудиторної роботи	0...1		12	0... 12
Виконання і захист практичних робіт	0... 4		8	0... 32
Модульний контроль	0...6		1	0...6
<b>Змістовний модуль 2</b>				
Активність під час аудиторної роботи	0...1		12	0... 12
Виконання і захист практичних робіт	0... 4		8	0... 32
Модульний контроль	0...6		1	0...6
<b>Усього за семестр</b>				<b>0...100</b>

Семестровий контроль (залік) проводиться за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з двох теоретичних запитань та одного практичного. Максимальна кількість балів за кожне питання: 30, 30, 40 (сума – 100 балів).

### Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- класифікація наук, види наукової діяльності студентів, методи планування і прогнозування науки і економіки; основи методології НДР;
- методика НДР (етапи проведення досліджень; планування експерименту, підготовку і проведення експериментів, узагальнення і обробку експериментальних даних, порядок оформлення і захист результатів дослідження; основи бібліографії; систему організації труда наукових співробітників;



- принципи взаємодії між урядовими, науково-дослідницькими організаціями та бізнесом на прикладі найбільш розвинутих країн світу;
- Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки;
- уміло підготувати і провести експеримент; обробити результати досліджень і оформити їх у вигляді наукового звіту, статей в науково-економічний збірник, патентів;
- підвищення ефективності науково-дослідного труда.

### **Критерії оцінювання роботи студента**

**(60-74).** Показати мінімум знань та умінь. Виконати індивідуальні завдання та здати тестування. Знати класифікацію наук, види наукової діяльності студентів, методи планування і прогнозування науки і економіки; основи методології НДР; методика НДР (етапи проведення досліджень; планування експерименту, підготовку і проведення експериментів, узагальнення і обробку експериментальних даних, порядок оформлення і захист результатів дослідження; основи бібліографії; систему організації труда наукових співробітників;

**(75-89).** Твердо опанувати перелік знань та умінь, захистити всі індивідуальні завдання, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Мати уяву про принципи взаємодії між урядовими, науково-дослідницькими організаціями та бізнесом на прикладі найбільш розвинутих країн світу.

**(90-100).** Досконально знати всі теми та уміти застосовувати засоби підвищення ефективності науково-дослідного труда.

### **Шкала оцінювання: бальна і традиційна**

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

## **9. Політика навчального курсу**

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

## **10. Політика академічної доброчесності**

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми

потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

## **11. Методичне забезпечення**

1. Экономико-математическое моделирование [Текст] : учеб. пособие / В. М. Вартамян, Е. А. Воляк, В. Л. Петрик. – Х. : Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского «Харьк. авиац. ин-т», 2014. – Ч. 2. – 141 с.

2. Моделювання й аналіз економічних процесів з використанням інтегрованих пакетів Excel і Maple [Текст] : навч. посібник / Вартамян В.М., Воляк О.О., Артёмова А.В. – Х. : Нац. аэрокосм. ун-т ім. Н. Є. Жуковського «Харьк. авиац. ин-т», 2013. – 207 с.

3. Економіко-математичне моделювання [Текст] : навч. посібник до самостійного вивчення дисципліни / Вартамян В.М., Воляк О.О. – Х. : Нац. аэрокосм. ун-т ім. Н. Є. Жуковського «Харьк. авиац. ин-т», 2011. – 128 с.

4. Вартамян, В. М. Прогностическое обеспечение научно-исследовательской работы магистра [Текст]: учебное пособие / В. М. Вартамян, Ю. А. Романенков. – Х. : Нац. аэрокосм. ун-т «Харк. авиац. ин-т», 2016. – 70 с.

## **12. Рекомендована література**

### **Базова**

1. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» [Текст] / Ф.О. Чмиленко, Л.П. Жук. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с.

2. Бірта Г.О. «Методологія та організація наукових досліджень» [Текст] : навч. посіб./Г.О. Бірта, Ю.Г. Бургу – К.: Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.

3. «Методологія та організація наукових досліджень» [Текст] : конспект лекцій / Н.Г. Ушакова, Л.О. Мельнік ; Харк. держ. ун-т харч. та торг. –Х. : ХДУХТ, 2010. – 89 с.

4. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. – Рівне : НУВГП, 2016. – 151 с.

### **Допоміжна**

5. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : посібник / О.І. Гуторов / Харк. нац. аграр. ун-т. – Х.: ХНАУ, 2017. – 57 с.

6. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / О.І. Гуторов ; Харк. нац. аграр. ун-т. ім. В.В. Докучаєва – Х.: ХНАУ, 2017. – 272 с.

## **13. Інформаційні ресурси**

[http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Methodologiya\\_I\\_Organizaciya\\_Programa.PDF](http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Methodologiya_I_Organizaciya_Programa.PDF)

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf>